

De provincie en taaie maatschappelijke vraagstukken: is faciliteren genoeg?

Katrien Termeer

Hoogleraar Bestuurskunde Wageningen

katrien.termeer@wur.nl

Taaie vraagstukken (Wicked problems)

- Moeilijk te definiëren
- multi-actor, multi-level, multi sector
- Dynamische inter-afhankelijkheden
- Inter-connectiviteit: probleem is symptoom van een ander probleem op een ander niveau
- Resistent tegen oplossingen: oplossing van vandaag is probleem van morgen

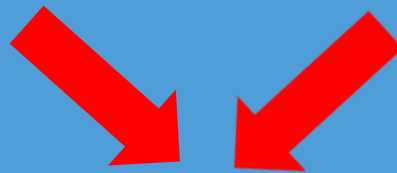
Reflexen van beleidsmakers

- Frustratie
- Cynisme
- Onverschilligheid

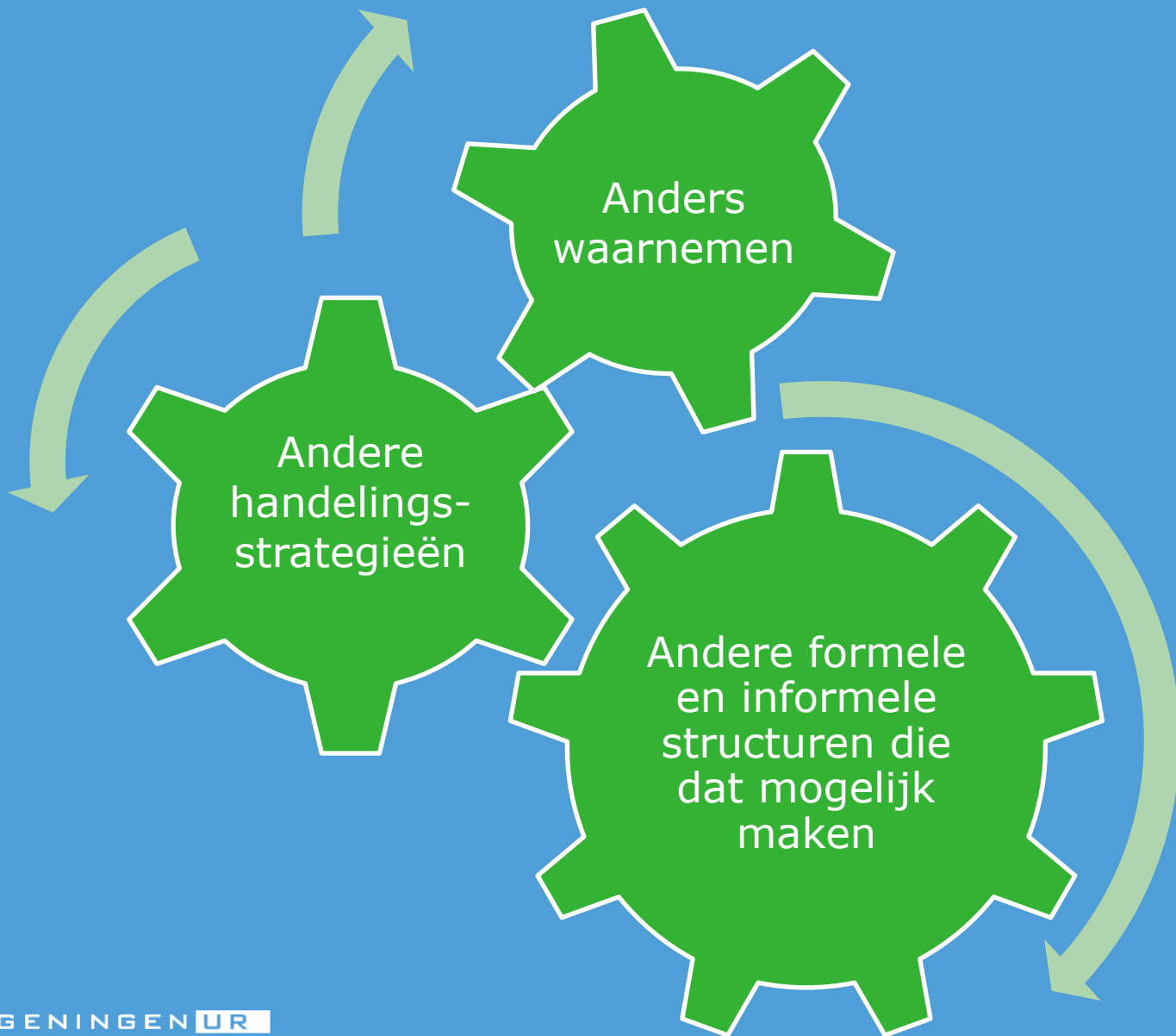

- Behandelen als tam probleem
- Creëren verwachtingen
- Risico's door onjuiste beloftes

Spanning met morele principes

<p>Reflexiviteit</p> 	<p>Omgaan met vele conflicterende realiteiten en perspectieven</p>	<p>Risico op tunnelvisie en onoplosbare controverses</p>
<p>Resilience</p> 	<p>Aanpassen aan onzekerheden en veranderende condities</p>	<p>Risico op falen van basis voorzieningen</p>
<p>Responsiviteit</p> 	<p>Wijs reageren op continue stroom maatschappelijk en politieke eisen/wensen</p>	<p>Risico op overreageren of verlies legitimiteit</p>
<p>Revitaliseren</p> 	<p>Herkennen en doorbreken van onproductieve patstellingen in processen</p>	<p>Risico op meer van hetzelfde en onverschilligheid</p>
<p>Rescaling</p> 	<p>Herkennen dat problemen schaalgrenzen (laag/sector/tijd) overschrijden</p>	<p>Risico op 'misfits' tussen schaal probleem en beleid</p>

Beschikken provincies over 5 kwaliteiten om taaie vraagstukken aan te pakken?

- *'Maar wil de hooge regering alleen door instructien regeren zo wordt alle individuele lust en kracht uitgedoofd'*
- *'Eene regering dient een bestaande publieke opinie zorgvuldig te onderzoeken maar zich niet tot eene slavin der openbare meening te verlagen''*
- *'Door menschen als machines te willen gebruiken wordt ijver, inzicht, liefde nutteloos'*
- *'Den volmaakste inrichting is een grote dwaling'*

Reflexiviteit

- Zeer bewust van en sensitief voor variëteit aan probleemdefinities en perspectieven
- Sterk in het organiseren van collectieve reflectie, gericht op ontwikkelen van nieuwe inzichten
- Ook tolerant voor ambiguïteit in het besluitvormings- en implementatie traject?
- Wordt reflexiviteit ook binnen de muren van het provinciehuis aangemoedigd?

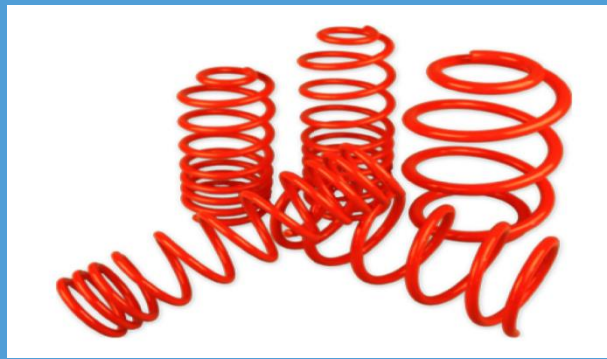
We staan open voor creativiteit van onze ondernemers, maatschappelijke partners en inwoners

Een andere rol betekent ook een andere invulling van alle betrokkenen

Resilience

- Is er voldoende infrastructuur voor continue monitoring en 'just in time' informatie voor nieuwe vraagstukken?
- Toename experimenten, ook van 'learning bij doing'?
- In hoeverre biedt gedecentraliseerd beleid voldoende ruimte voor flexibiliteit en improvisatie?
- Is er voldoende overlap (redundantie)?

Benutten wij vroegtijdig kennis en expertise van inwoners, bedrijfsleven en het maatschappelijk middenveld.

Kennis is vooruitzien

Responsiviteit

- Zijn de provincies wel aanwezig op de plekken waar de maatschappelijke debatten zich afspelen?
- Zijn de provincies in de ogen van hun burgers met de juiste dingen bezig?
- Klopt het beeld dat provincies minder populistisch (wijzer) reageren op mediahypes?

Wij zullen daarin aan juist verwachtingenmanagement doen over de inbreng van kennis en ideeën in relatie tot besluitvorming

Een interactieve overheid die dichtbij en bereikbaar is

Revitalisering

- Is er de ambitie om het verschil te maken rondom taaie vraagstukken?
- Ziet de provincie voor zichzelf ook een rol weggelegd in het doorbreken van stagnaties?
- Welke risico's zijn er dat structuren en procedures resulteren in ziellose compromissen?

Wij beperken ons tot de vraagstukken waar wij als middenbestuur het verschil kunnen maken

Er moet nu anders naar de ontwikkeling van de samenleving en de economie gekeken worden

Rescaling

- Erg bewust van schaal mismatches
- Is de maatschappelijke opgave echt bepalend voor wie wat doet, of zijn dat nog steeds de formele en informele structuren die de grenzen benadrukken?
- Is er een voorkeur om vraagstukken als regionaal probleem te framen?
- Debat over positie/herindeling beperkt schaal sensitief gedrag

De kracht ligt in
'grensontkennende'
samenwerking

Opgaven zijn
leidend, grenzen
zijn volgend

Tot slot

- Rafelranden blijven
- Kleine stapjes (small wins)
- Moeilijk te verkopen
- Trade-offs tussen kwaliteiten
- Meta-sturing
- Faciliteren is geen rol maar integraal onderdeel van alle activiteiten

